Hukuk Bölümü 2013/259 E. , 2013/518 K.

- **JANDARMA ER OLARAK GÖREV YAPAN DAVACININ İLÇE JANDARMA KOMUTANLIĞI TRAFIK TIMININ PLANLI FAALIYETLERINDEN OLAN SABIT NOKTA KONTROL GÖREVINI ICRA ETTIĞI SIRADA MEYDANA GELEN TRAFIK KAZASI SONUCU YARALANMASI NEDENIYLE AÇILAN TAZMINAT DAVASININ, 2918 SAYILI KANUNUN GEÇICI 21?INCI MADDESI HÜKMÜ GÖZETILDIĞINDE, ZARAR DOĞURAN EYLEM JANDARMANIN MÜLKI GÖREVI KAPSAMINDA BULUNDUĞUNDAN GENEL İDARİ YARGI YERİNDE ÇÖZÜMLENMESININ GEREKTIĞI**

  - UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAKKINDA KANUN (2247) Madde 19

"İçtihat Metni"

Davacı : A.Y.

Vekilleri : Av. O.A., Av. S.A.

Davalı : İçişleri Bakanlığı

O L A Y : Davacı vekili dilekçesinde özetle, davacının Tunceli İli, Mazgirt İlçe Jandarma Komutanlığında er olarak askerlik görevini ifa ederken, 27.08.2001 tarihinde Mazgirt İlçe Jandarma Komutanlığı Trafik Timinin planlı faaliyetlerinden olan sabit nokta kontrol görevini icra ettiği sırada meydana gelen trafik kazası sonucu yaralandığını, terhis olduktan sonra rahatsızlıklarının arttığını, SSK Erzurum Bölge Hastanesine müracaat ettiğinde kendisine Grandmal Epilepsi Posttravmatik Sendromu tanısı konulduğunu, bu hastalık nedeniyle iş gücünü % 50 oranında kaybettiğini, bu malüllüğü nedeniyle, davalı kuruma noter kanalı ile müracaat edildiğini, davalı kurumun bu müracaata cevap vermeyerek talebi zımnen reddettiğini belirterek, söz konusu olay nedeniyle 60.000 TL maddi, 20.000 TL manevi tazminatın yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsili istemiyle askeri idari yargı yerinde dava açmıştır.

Askeri Yüksek İdare Mahkemesi İkinci Dairesi; 05.04.2006 gün, E:2005/478, K:2006/314 sayılı kararı ile, davacının da içinde bulunduğu grubun ifa ettiği görevin, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat Görev ve Yetkileri Kanununun 7/c maddesinde belirtilen askeri görevlerden olmayıp, aynı kanunun 7/a,d maddelerinde belirtilen mülki ve diğer görevlerden olduğunu belirterek, 1602 sayılı AYİM Kanununun 20 nci maddesinde öngörülen "askeri hizmete ilişkin" olma koşulunun gerçekleşmediğinden bahisle davanın görüm ve çözüm yerinin genel idari yargı yeri olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar vermiş ve bu karar, yasa yoluna başvurulmayarak kesinleşmiştir.

Davacı vekili, aynı istemle bu kez genel idari yargı yerinde dava açılmıştır.

Ankara 3. İdare Mahkemesi; 24.05.2006 gün, E:2006/1348, K:2006/1210 sayılı kararı ile, davanın görüm ve çözümünün Elazığ İdare Mahkemesinin yetkisinde bulunduğunu belirterek, davanın yetki yönünden reddine karar vermiştir.

Elazığ İdare Mahkemesi; 11.09.2007 gün, E:2006/1850, K:2007/2127 sayılı kararı ile, davanın görüm ve çözümünün Malatya İdare Mahkemesinin yetkisinde bulunduğunu belirterek, davanın yetki yönünden reddine karar vermiştir.

Malatya İdare Mahkemesi; 31.01.2012 gün, E:2007/1853, K:2012/1285 sayılı kararı ile, davanın görüm ve çözümünün Elazığ İdare Mahkemesinin yetkisinde bulunduğunu belirterek, davanın yetki yönünden reddine karar vermiştir.

Elazığ 1. İdare Mahkemesi; 17.05.2012 gün, E:2012/1047 sayılı kararı ile, davacının askerlik görevini ifası sırasında nokta kontrolü görevinin tamamlanması üzerine askeri araç ile dönerken geçirmiş olduğu trafik kazasından dolay uğranıldığı iddia olunan zararın, askeri kural ve talimatlar çerçevesinde yürütülen bir hizmet sırasında doğması ve asker kişinin bedeninde oluşması karşısında, davada idari eylemin "askeri hizmete ilişkin bulunması" ve "asker kişiyi ilgilendirmesi" koşullarının birlikte gerçekleştiğini belirterek, davanın görüm ve çözümünde Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin görevli olduğunu belirterek, görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın 2247 sayılı yasanın 19.maddesi uyarınca Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin E:2005/478 sayılı dava dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün Başkanlığında, Üyeler: Mustafa AYSAL, Eyüp Sabri BAYDAR, Sıddık YILDIZ, Nurdane TOPUZ, Ayhan AKARSU ve M. Aydan AL'ın katılımlarıyla yapılan 8.4.2013 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; askeri ve idari yargı yerleri arasında 2247 sayılı yasa'nın 19.maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasının son görevsizlik kararını veren mahkemece, askeri yargı dosyası da temin edilmek suretiyle Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Selim Şamil KAYNAK'ın, davanın çözümünde genel idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Danıştay Savcısı Tuncay DÜNDAR ile Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Savcısı Hakan Ali TURGUT'un davada genel idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü ve yazılı açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davacının Tunceli/Mazgirt İlçe Jandarma Komutanlığında er olarak askerlik görevini ifa ederken, 27.08.2001 tarihinde Mazgirt İlçe Jandarma Komutanlığı Trafik Timinin planlı faaliyetlerinden olan sabit nokta kontrol görevini icra ettikten sonra dönüş yolunda meydana gelen trafik kazası sonucu uğradığı iddia olunan maddi ve manevi tazminatın davalı idarece ödenmesine hükmedilmesi istemiyle açılmıştır.

Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmış olup, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları ihlâl edilenler tarafından açılacak tam yargı davalarının görüm ve çözümünün idari yargı yerlerinin görevine girdiği tartışmasızdır.

Anayasa'nın 157. maddesinde, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların yargı denetimini yapan ilk ve son derece mahkemesi olduğu, ancak askerlik yükümlülüğünden doğan uyuşmazlıklarda ilgilinin asker kişi olması şartının aranmayacağı belirtilmiş, 20.7.1972 tarih ve 1602 sayılı Yasa'nın 25.12.1981 tarih ve 2568 sayılı Yasa ile değişik 20. maddesinde de aynı

hüküm yer almıştır. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin bir davaya bakabilmesi için dava konusu idari işlem ya da eylemin "asker kişiyi ilgilendirmesi" ve "askeri hizmete ilişkin bulunması" koşullarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir.

1602 sayılı Yasa'nın değişik 20. maddesinde, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli bulunan veya hizmetten ayrılmış olan, subay, askeri memur, astsubay, askeri öğrenci, uzman çavuş, uzman jandarma çavuş, erbaş ve erler ile sivil memurlar asker kişi sayılmaktadır.

İdari eylemin "askeri hizmete ilişkin bulunması", eylemin kanun ve nizamların Türk Silahlı Kuvvetlerine tanıdığı yetki ve görevlerin yerine getirilmesi amacına yönelik olması anlamını taşımaktadır. Askeri nitelikteki idari eylemi de, askeri kural ve gelenekler çerçevesinde yürütülen askeri hizmet sırasındaki bir hareket, tutum veya meydana gelen ya da getirilen bir olay olarak tanımlamak olanaklıdır.

İdari eylemin "asker kişiyi ilgilendirmesi" için, eylemin bir asker kişiye yönelmesi, zarar verici etkilerini bir asker kişinin beden veya mal varlığı sahasında meydana getirmiş olması gerekir.

Olayda, idari eylemden dolayı zarar görenin asker kişi olduğunda tartışma yok ise de, tazminatın konusunu oluşturan zararın jandarmanın eyleminden doğması nedeniyle, yürütülen hizmetin niteliğinin incelenmesi gerekmektedir.

2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun, 3. maddesinde, jandarma "silahlı askeri bir güvenlik ve kolluk kuvveti" olarak tanımlanmış, 7. maddesinde, görevleri: a)Mülki, b)Adli, c)Askeri ve d)Diğer görevler başlıkları altında tasnif edilmiş; "Askeri görevleri", askeri kanun ve nizamların gereği görevlerle Genel Kurmay Başkanlığınca verilen görevleri yapmak olarak belirtilmiş; "Mülki görevleri" ise, emniyet ve asayiş ile kamu düzenini sağlamak, korumak, kollamak, kaçakçılığı men, takip ve tahkik etmek, suç işlenmesini önlemek için gerekli tedbirleri almak ve uygulamak, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin dış korunmalarını yapmak olarak sayılmıştır.

Davacının Tunceli/Mazgirt İlçe Jandarma Komutanlığında askerlik hizmetini yapmakta iken, olay günü Mazgirt İlçe Jandarma Komutanlığı Trafik Timinin planlı faaliyetlerinden olan sabit nokta kontrol görevini icra amacıyla gidilen görevden Mazgirt İlçe merkezine askeri araçla dönülmekte olduğu sırada karşı yönden gelmekte olan sivil şahıs sevk ve idaresindeki araca çarpması sonucu meydana gelen olayda, davacının da içinde bulunduğu grubun ifa ettiği görevin 2803 sayılı Jandarma Teşkilat Görev ve Yetkileri Kanununun 7/c maddesinde belirtilen "askeri görev" lerden olmayıp, aynı Kanunun 7/a,d maddelerinde belirtilen "mülki ve diğer görevler" den olduğu anlaşılmakta olup, idari eyleme maruz kalanın asker kişi olmasının hizmetin niteliğini değiştirmeyeceği açıktır.

Öte yandan 2918 sayılı Yasanın 19.1.2011 günlü Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6099 sayılı Yasanın 14. maddesiyle değişik 110. maddesinde "İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dahil, bu yasadan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır.

Motorlu araç kazalarından dolayı hukuki sorumluluğa ilişkin davalar, sigortacının merkez veya şubesinin veya sigorta sözleşmesini yapan acentenin bulunduğu yer mahkemelerinden birinde açılabileceği gibi kazanın vuku bulduğu yer mahkemesinde de açılabilir" denilmiş olup, geçici 21.maddesinde ise "Bu Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrasının göreve ilişkin hükmü,yürürlüğe girdiği tarihten önce idari yargıda ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde açılmış bulunan davalara uygulanmaz" denilmiştir.

Davacının uyuşmazlığa konu olaya ilişkin olarak Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'ne dava açtığı tarih 07.06.2005 olup, geçici 21.madde nazara alındığında 2918 sayılı Yasanın 110.maddesinin somut olaya uygulanamayacağı anlaşılmıştır.

Belirtilen durumlara ve yasal düzenlemelere göre olayda idari eylemin askeri hizmete ilişkin bulunması koşulu gerçekleşmediğinden, davanın görüm ve çözümünde genel idari yargı yeri görevli bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, Elazığ 1. İdare Mahkemesi'nce yapılan başvurunun reddine karar vermek gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde GENEL İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Elazığ 1. İdare Mahkemesi'nce yapılan BAŞVURUNUN REDDİNE, 8.4.2013 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.